

Норуот күүхэ -- көмүөл күүхэ!

ЭНДСИДЖИК

Нам улууңун хайынта

1935 сүл айынын бүкүнгөрөнүүсүнүн миттэй

2003 с.

Атырдах ыйын

2

кун
субуота

№ 93
(9255)

Партизан нэшилиэгин олохто-охторо, баанынай ханааистыбай-лар оттоонунга төхө да хойту-ан киридэллэр үгүерү оттомуттар. Орто Арыы ходуналарыгар элбэх кини, техника улэлийлэр. Охсуу, муннүү кергүемнээн ытыллар. Манна дааны кзбини-илээх от бэрт арыяах. Аныгы от-чуттар отторон бутулунан тизийл-лэр бынылаах. Сорох ходуналар отторо хараллыбыт.

Арыын бүтэн ник күннэрттэн биирдэстэрэз. Былыта, тыала суюх буолан сырылатан түнэн куяана сурдээх.

Партизан нэшилиэгин дьанал-тата (бааныл В.Г. Алексеев) быйылсаас хаардааха оттоонунга Дмитрий Оконешников салайаччылаах бүхийлэх, 3 трактордаах звеноону тэрийн үлэлэ-тэргээ бынаарбыт. Механизированной звено отыын 20 күннүттэн Орто Арыы ходуна-

Ходуна суугуна * 2003

ОРТО АРЫЫ

Хаартыскаларга:

Трактор охсоро үүнүүлэх оту сингнэрээр.

Оту овустарааччы Владимир Андрюсов.

Звено салайаччыта Дмитрий Оконешников.

Рулоннаанын — түргэн нымма.

ларыгар 2 охсоруулан үлэни саба-лаабыт. Коллектив сайын уста-та 300 тонна оту бэлэмниир была-аннаах, 350 тонна эбэхээтисти-бэлэх. Кинилэр или отторунан уп-харчы киллэрини хэтэхтэр.

Звено оттуур ходунаата балач-ча киэн. Орто Арыыга 40-ча, Таныман, Суон үрэхтэргэ 90, Кэн-кэмээ 100 гектардаах ходуналар-ахтар. Онон уолаттар былааннарын толорор бүем сана-алаах сарсындаа 7 чаастан киэнэ сиик түнүүр дээр үлэлийлэр. Арыы ходуналарын урукку сыл-ларга аатырбыт отчут Егор Протопопов салайар коллектива саас-кы халаан уутуу кэнниттэн беүн-сынын, маңы ыраастыра. Олорон хаалбыт ууну түнэрэр. Ходунаа ууммут талавы туэрэн, оттуур сири кэнэтэрэ. Быйыл итинник улэ ыытыллыбыта кестубэт. Эрүүс үрдүнээри кене ньуурдаах ходунаа онон-манан уу таанаан халларбыт мастара, ўтгэрэс сыйталларын овустарааччылар эргийэн, оту хаалларын аасынтар. Кэлэр сыйларга арыы ходуналарын ыраастаанын үлэтийн сургуутэхээ табыллар буолбут.

Отчуттар оруу кытыйтын үрдүк кырдаалгар араас енгээх 3 балаакканы туруоран, онно хоно сыйлаллар эбит. Оттууга оту ру-лоннуур, прицеп ода тэриллэр тураллар. Повар Василий Оконешников омуурбанга бэлэмнэн чай-ин өрөөрүү, анылыгы бэлэмнээри

тийтэй-сарайа сыйлдар. Кинини кытга кэпсээлтиим трактор косил-катынан Владимир Андрюсов. Кэлэр сыйларга арыы ходуналарын үлэтийн сыйлаллар эбит. Отчуттар бу күннэрэ 20-чэ гектардаах ходуналын овустардылар. 300 кг ыыаанынаах 100-кэ

рулону онордуулар. Салайаччыла-ра Дмитрий Оконешников рулоннары прицепка тизийн кассаа са-аылыыр. Семен Новгородов ру-лон баайылтыгыар сыйлдар.

Орто Арыыга сорох отчуттар сирдэрин бүтээрдилэр. Атыгтар ку-раан күннэри тунаан, сүнүү аны-льгын болэхэнээнийгээр үлүмнэнэн үлэлийлэр.

В. СЫРОМЯТНИКОВ

БАЙКАЛ-ЭДЭР ҮЧЧАТ ТҮҮҮЛГЭТЭ

Отыын 17-27 күннэртээр төрдүс тегүүлүн Евразиятааы эдэр үччат научный фестивала буолан ааста. Россия араас муннуктарыгтан чинчий-эр-үерээртээр үлэнэн дарьктанар эдэр үччать, оскуула овлоруун, сүрүннэ-эн Сибир үрдүк үерэх кыналарын преподавателэрин, профессордарын Байкал күел қыттылгар турар Иркутской уобалас Слюдянка куората муста.

Бу фестивальга Саха сириттэн 30-ча «Инникигэ хардьы» научный-практическая конференция кыттылаахтарын «Барбары» национальный фондата уонна Амма улууна ыыгтылар.

Биити делегациябыт Иркутской куорака отыын 14 күннүгөр кепшүтэ. Иркутской куорат үс күнү бына биитини бэйэлэрин уулссаларыгар, киэн туттар сирдэригэр күүлэйдээтэ, дуюйна сыннэвтэ. Саха овлоруун Иркут-ской кэрэ көстүүтүгтэн, утве дьюннэтан кэрэхсэбиль ыллыйгт. Бу куорат государственный университетыгар (Сибиригэ бастакы университет), тыва ханааистыбатын академиятыгар, лингвистический, экономика уонна

быраап университетарыг о.д.а. Урдук, орто үерэх кыналарыгар элбэх саха овото үерэнэр. Кырдык дааны, Иркутскойга усту-дьон үерэнэригэр уонна овлоруугар бары усуулубуйя баар: аска-үелгэ, малга-салга, дээс куортамыгар сынаа чэпчэки, Саха си-риттэн наанаа ыраацаа суюх (самолетунан 2,5 час ай-анылыгын, чэгчтэйлэх билиз бири унгат дээр 2800 солж). Ким дааны эн кыарааса хараахар кыналлыбайт, того дээстэр бу куоракка бурят омук уутуяан олорор сирэйтэй. Ол эрээри угус эдэр үччата арыгыга ылларбыт, ускул-тэскил сыйлдара арылхайдык кестэр.

Салайаччыбыттын Томпо улууңун Кирис-Халдаайы орто оскуулатын учутаа Сыромятникова М.В. сирьгытга. Бииги дьольбуугар сыйнатаа наанаа ыараахана суюх гостиинцаа олордубут. Невская уулуссатыгыр турар «Колос» дээр гостиинцаа таңыгар баар «Баргузин» кинотеатрга элбэхтэй сирьгыттыгыт. Ол курдук «Терминатор-3», «Халк», «Как избавиться от парня за 10 дней?», «Двойной форсаж» о.д.а. кинэлэри кердүбүт. Ити кэнниттэн поеңнэн 3 чаас курдук Айаннаан Слюдянкабыттыг тийийдбүт. Онно 1 № -дээх оскуула-интернака олордубут. Барыгыттын 10 этэрэтийн араардилар, олорбут куораттарга, онтон лаафырбыт научай арыгылар дойдууларыгар кубулуйдуулар. Дойдуубуг президензэх, былаахтаах, куораттарбыт тус-тусаа ааттардаах, эмблемаалаах, ырыалаах, дэвизтэх о.д.а. буолулар.

Фестиваль эмгэгтээр үс таңымаах конференция буолан ааста. Овзор чинчий-эр-үерээртээр үлэлэрин биэс хайхсанан комускээгилэр: физика уонна математика, лингвистика, биология уонна химия, психология о.д.а. Билллон турар, үлэлэр таңымаара араас, ол эрээри бары да интэриэнинэйдэр, кишини утгы тураллар. Бу хайхсаларынан учонайдар лекциялары ах-тылар, овлоруу кыттара чинчийилэри ыыгтылар. Ону таңынан «Теория решения исследовательских задач» дээр олус интэриэнинэй лекциялар буолуталаатылар. Овлор наукаа интэриэнэрийн агаарстыг кэлэсттилэр, опыт атасастылар, учонайдар субэлэрин-амаларын ыллыйлар.

Түүлтэй быланын тухары сыйнаналаны кебүүлүттэй туттуулар. Ону эксперсиялар, үнкүү-битети, ырыа-тойук, спортивный, интеллектуальный о.д.а. курэхтэйилэр буолбуттара туюулур. Ол курдук Байкал күел устуун катарынан хатаанылаатыбт, Бурятия баар Аршанга, Саян хай-аларыгар, Слюдянка куорат минералогический музейгар сирьгыттыгыт. Байкал күел уута дирингинэн, долгунуунан, айылбата баайынан кинини сөхтерер.

Саха сириттэн сыйлдар овлор научай үлэлэрин таңымаа урдүгүн бары да бэлийтийн кердүлэр. Элбэх ов дипломынан үерэнээччилэгээрийн чинчий-эр-үерээртээр үлэлэрин биэс хайхсанан комускээгилэр: физика уонна математика, лингвистика, биология уонна химия, психология о.д.а. Билллон турар, үлэлэр таңымаара араас, ол эрээри бары да интэриэнинэйдэр, кишини утгы тураллар. Бу хайхсаларынан учонайдар лекциялары ах-тылар, овлоруу кыттара чинчийилэри ыыгтылар. Ону таңынан «Теория решения исследовательских задач» дээр олус интэриэнинэй лекциялар буолуталаатылар. Овлор наукаа интэриэнэрийн агаарстыг кэлэсттилэр, опыт атасастылар, учонайдар субэлэрин-амаларын ыллыйлар.

Түүлтэй быланын тухары сыйнаналаны кебүүлүттэй туттуулар. Ону эксперсиялар, үнкүү-битети, ырыа-тойук, спортивный, интеллектуальный о.д.а. курэхтэйилэр буолбуттара туюулур. Ол курдук Байкал күел устуун катарынан хатаанылаатыбт, Бурятия баар Аршанга, Саян хай-аларыгар, Слюдянка куорат минералогический музейгар сирьгыттыгыт. Байкал күел уута дирингинэн, долгунуунан, айылбата баайынан кинини сөхтерер.

Саха сириттэн сыйлдар овлор научай үлэлэрин таңымаа урдүгүн бары да бэлийтийн кердүлэр. Элбэх ов дипломынан үерэнээччилэгээрийн чинчий-эр-үерээртээр үлэлэрин биэс хайхсанан комускээгилэр: физика уонна математика, лингвистика, биология уонна химия, психология о.д.а. Билллон турар, үлэлэр таңымаара араас, ол эрээри бары да интэриэнинэйдэр, кишини утгы тураллар. Бу хайхсаларынан учонайдар лекциялары ах-тылар, овлоруу кыттара чинчийилэри ыыгтылар. Ону таңынан «Теория решения исследовательских задач» дээр олус интэриэнинэй лекциялар буолуталаатылар. Овлор наукаа интэриэнэрийн агаарстыг кэлэсттилэр, опыт атасастылар, учонайдар субэлэрин-амаларын ыллыйлар.

Дмитрий ОСИПОВ

АБЫЙАХ ТЫЛ МИННЫГЭС

Отыын 30 к. сафалан атырдь-ыхайын 3 к. дээри «Сайдам» ча-хынай тэрилтэй Нам улууңун биэс хайхсанан комускээгилэр: физика уонна математика, лингвистика, биология уонна химия, психология о.д.а. Билллон турар, үлэлэр таңымаара араас, ол эрээри бары да интэриэнинэйдэр, кишини утгы тураллар. Бу хайхсаларынан учонайдар лекциялары ах-тылар, овлоруу кыттара чинчийилэри ыыгтылар. Ону таңынан «Теория решения исследовательских задач» дээр олус интэриэнинэй лекциялар буолуталаатылар. Овлор наукаа интэриэнэрийн агаарстыг кэлэсттилэр, опыт атасастылар, учонайдар субэлэрин-амаларын ыллыйлар.

Слещов В.Г. иилэн-са-балаанылыгар. Кинизэх программист Слещов Г.Г. уонна тэрилтэй Нам улууңун биэс хайхсанан комускээгилэр: физика уонна математика, лингвистика, биология уонна химия, психология о.д.а. Билллон турар, үлэлэр таңымаара араас, ол эрээри бары да интэриэнинэйдэр, кишини утгы тураллар. Бу хайхсаларынан учонайдар лекциялары ах-тылар, овлоруу кыттара чинчийилэри ыыгтылар. Ону таңынан «Теория решения исследовательских задач» дээр олус интэриэнинэй лекциялар буолуталаатылар. Овлор наукаа интэриэнэрийн агаарстыг кэлэсттилэр, опыт атасастылар, учонайдар субэлэрин-амаларын ыллыйлар.

Семинар улуус дъа-халтатын дьэтигээр ыыгтылна. «Сайдам» тэрилтэй Нам улууңун биэс хайхсанан комускээгилэр: физика уонна математика, лингвистика, биология уонна химия, психология о.д.а. Билллон турар, үлэлэр таңымаара араас, ол эрээри бары да интэриэнинэйдэр, кишини утгы тураллар. Бу хайхсаларынан учонайдар лекциялары ах-тылар, овлоруу кыттара чинчийилэри ыыгтылар. Ону таңынан «Теория решения исследовательских задач» дээр олус интэриэнинэй лекциялар буолуталаатылар. Овлор наукаа интэриэнэрийн агаарстыг кэлэсттилэр, опыт атасастылар, учонайдар субэлэрин-амаларын ыллыйлар.

Слещов В.Г. иилэн-са-балаанылыгар. Кинизэх программист Слещов Г.Г. уонна тэрилтэй Нам улууңун биэс хайхсанан комускээгилэр: физика уонна математика, лингвистика, биология уонна химия, психология о.д.а. Билллон турар, үлэлэр таңымаара араас, ол эрээри бары да интэриэнинэйдэр, кишини утгы тураллар. Бу хайхсаларынан учонайдар лекциялары ах-тылар, овлоруу кыттара чинчийилэри ыыгтылар. Ону таңынан «Теория решения исследовательских задач» дээр олус интэриэнинэй лекциялар буолуталаатылар. Овлор наукаа интэриэнэрийн агаарстыг кэлэсттилэр, опыт атасастылар, учонайдар субэлэрин-амаларын ыллыйлар.

Слещов В.Г. иилэн-са-балаанылыгар. Кинизэх программист Слещов Г.Г. уонна тэрилтэй Нам улууңун биэс хайхсанан комускээгилэр: физика уонна математика, лингвистика, биология уонна химия, психология о.д.а. Билллон турар, үлэлэр таңымаара араас, ол эрээри бары да интэриэнинэйдэр, кишини утгы тураллар. Бу хайхсаларынан учонайдар лекциялары ах-тылар, овлоруу кыттара чинчийилэри ыыгтылар. Ону таңынан «Теория решения исследовательских задач» дээр олус интэриэнинэй лекциялар буолуталаатылар. Овлор наукаа интэриэнэрийн агаарстыг кэлэсттилэр, опыт атасастылар, учонайдар субэлэрин-амаларын ыллыйлар.

Слещов В.Г. иилэн-са-балаанылыгар. Кинизэх программист Слещов Г.Г. уонна тэрилтэй Нам улууңун биэс хайхсанан комускээгилэр: физика уонна математика, лингвистика, биология уонна химия, психология о.д.а. Билллон турар, үлэлэр таңымаара араас, ол эрээри бары да интэриэнинэйдэр,

Сыл санатыгар омук сириттэн, ыраах Канадаттан сурук кзлэн соунутта. Ылан аахпыйтм олох хaan-уруу аймайым, мин ийэм бииргэ тервээбүт самай улахан убайын Федор Михайлович Тимофеев-Терешкин аччигыйг кынхаа суруйбүт . Таастын балтым аата Александра Федоровна Тимофеева-Терешкина (кэргэнинэн Руснак) дизн эбйт. Кэргэнэ молдаван дуу, румын дуу быннылаахаа, Канадаа олохсуйбүттара 5 сыйлыгар

барбыгт. Кингстон дизн син улахан соус куоракка олохсүйтттар, онтукалара Онтарио дизн улахан куелтыгар, Торонто уонна Монреаль дизн улахан куораттар икки ардыларыгтар АХШ границатыгтан чу-

гас турар куорат эбйт.
1964-1998 сс. Молдавияа, онтон олиннинэ Иркутской уобаласка Китой дизн дэриэбинээ олорбуттара. Ийэм убайнын кэрзэнэ Иркутской уобаланыттан төрүүтгээх нууччадьяхтара этэ. Олинийн оврлоро нууч-

Уауу Кысаймы 60 смыны көрсө

СЭРИИТТЭН АЙГЫРААНЫНЫ ЧӨЛҮГЭР ТҮҮЭРИИ СЫЛАЛАРЫГАР

(Бүтүүнээ. Иниин хөхьят
92 №-гэр аах)

Сиикىчин охсүүуга агроном-пар сүрүн үлэлэрин туваайбыттар уонна сананы олохтооңунга ылсынан барыггтар. 1949 г. ынынга бастаан сири ынынининээзи таңастааңынға лаапалаах (стрелкалаах) культиваторы туттубуттар. Оччотообуга итинник культиватор суюх буолан 10 пружиналаах культиваторы лаапалаахха кубулутан туhamмыггтар. Маны сергээан бастаан ыныны катоктааңын 2399 гектара ылшыггтар. Күнүн хорууту инниңээ хадымалын лущильнигынан таңастааңыны эмиз ити сыл 120 гектара ыытан боруобалаабыттар. Бу дылы сизимэн сылтыгыга Т. Лысенко сана ныматын туттубуттар. Онтон МТС механизатордарын икки ардыларыгара ыыттыллыбыт куоталаныгы 19 киши стахановец азатын ылбыттар. Олор истэргүй Винокуров С.И., Яковлев Е.Г., Ноговицын Е.И., Эльязазаров Бахир, Марков Н.И., Азаров Г.А., Захаров Д.В., Колесов Р.Г., Афанасьев Е.Д., Жирков П.П., Мокрошупов А.П., Сивцев Г.Р., Парников П.Д., Попов П.С., Обутов И.А., Боброс К.С., Устинов Д.В., Назаров А.Д., Соловьев Н.С. бааллара. 27 киши ударник буолбут: Москвитин В.Н.-комбайнер, Ессеева Татьяна Максимовна - комбайнер ода.

на национальной комплексной схеме.

Сири табатый системадаан тунаар инниттэн дойду урдунэн биир хальыбынан ыргыллар элбэх сыллаах от ынылаах севообороту сергүтэн олохтоонуун барьта. В.Р. Вильямс севооборотуун сурун куонурунан элбэх сыллаах от эрэ почважа гумууну (быйланы) байглгар дизн теорија олодуруу ордук ылышнарылаах курдуга. Олэрээри элбэх сын ротациалаах (эргитийлэх), биир эрэ сыльгар паарданаар хонуулаах севооборот

табыгана суюн үрдүнээн үеһэттэн
модъуйулла турара. Нам оройуон-
нун колхостара 1952 с. 72 гектар
эрэ элбэх сыллаах отынылаада,
онтоян 480 кг от сизметн хомуй-
буттара. Бу олус уустуух уонна
практикаа қайлан кийрбээт систе-
ма сыллатаа күнэйильз турара. Кийн
ынылаах колхостар аатыгар эрэ
уоннухонуулаах иккилийн полевой
севообороттаахтара. Маны таын-
нан 1952 сылга Карл Маркс аатын-
нан колхоз сэйтэ хонуулаах икки
кормовийн севообороту үзэвээ кил-
параатжарсаа.

Серии кэмнээсий олох айтыра-анынын чөлүгэр тууэрии кэрчик сылларыгар оройуонна балаача учугай үүнүүлээх дыл 1951 салтаа бэлзилжэмшигээ. Күн-дышл дайынтын сирийэн кердхехе манынк буолтут. Аасптын дышлы күнүн ардахтаах (24,3 мм) буолан баанына балаача синктеэх тонгумт. Хаар да сөбүгэр тусгут (35 см). Онтон салгынсаа силаас уонна ынын үлээ бүгээтийн кытта алгем ардах тусгут (24–31.05 32,3 мм). Сайын да силаас ардааынан мунгуутурдук күндүлээбит, бэс ыйыгар 34,1 мм, от ыйыгар 108 мм, ол инигэр ыймангтай аяныг гар 58,9 мм тусгут. Вегетация (үүнээйн ситэр) бүтэнник атырдаа ыйыгар 50,6 мм, онон барьга 224,4 мм ардах түнэн үүнээйн сайдар бары фазаларын (кэрчик кэмнээрин) тэнгээ хабан алгем үүнүүн тусгээбит. 5347 гектар бурдук ыйыгтын иэниттэн 48056 центнер үүнүүн хомбууттар (9ц/га), олинигэр 1890 гектар сэлиэнэй ыйыгтыттан гектартан орто-тунан 12,5 центнер үүнүү кэлбигээ. Хортуюоппуй уонна обуруот астарын үүнүүтээ урукуу дышлардаа-бар лаппа урдээбит. Ардах, синк төхө да мэнэйдээтэр 40671 тонна

Үүнүү ханан да үчүгэй буолан дьон-сэргэ үерүүт өгүүсээбитгэ. Колхозтаахтар көлөнүн күннэригээр ба-

мадатта нэхилиэгин Ленина атынан беденгүйбүт колхона (Никольскай, Салбанг колхозтарын холбоон) биир көлөнүн күнүгэр 2,6 кг сэлизинэй, 0,6 кг дъаарысаны улзэрбит. Евейс Афанасьев дым кэргэнэ 5941 кг сэлизинэй аахсыбыта. Ити курдук Иннокентий Ильин - Уолчаан 5034 кг, Алексей Рыкунов 4986 кг, Алексей Канаев 4272 кг, Павел Москвитин 4209 кг, Иван Бережнев 4215 кг, Василий Герасимов 4579 кг, Семен Протопопов 3247 кг, Семен Семенов - 2 3497 кг ода. сэлизинэй қыныл көмүстураабын сыллаафы улзэрия тумутгүнэн ылбыгттара. Маны таңынан биир көлөнүн күнүгэр 146 грамм эти, 54 грамм арыны ода. улзэстийбитгэр. Колхозтаахтарга уонна трактористтара харчынан абаанса бизрий олохтоммугут.

Бу сабаны колхоз председателем Москвитин Николай Николаевич 1948-52 гг. улэлээбэтий. Салайар үзэв дьбуурдаах буолан колхозын мөлүүчийн эзэхэр ахсаннарыг киллэрбэтий, 1951 г. олуннуу ыйыггар Саха АССР Верховный Советыны депутатынаан быйбардаммыга. Кини 1939 с. Дьюкууский куоракка колхозтар председателзарин бэлэмниир курска үерэнэн бааран 1940 салтган сэриигэ барьшад дээрий (1942 г.) «Кыныл Быллык» колхоз председателинэн улзлээбэтий. Урэхтэй ылбыт билитинэн улэни-хамнааныбылааннаан тэргийнхи сабалаабыта. Орто алаас ходуналарын отгонор иэннэрийн мээрэйдээн хас бийридий алаас төрүт ааттарынан испицэхтээн иногорут маршрутгун биширий көрөбүт. Тыл урэхтэй Багдарын Сүлбэ түбээх көрен маны сирдэр быллыргы ааттарын үйэтигээр улэнэн аахшыг эз.

Николай Николаевич хонуу үлэтигэр ингитгэн дьобурдаах, сыстыгас буолан үлзэн сатабыллаахтыг тэрийэрэ, бары бааына, хонуу

остайыгар тийиз билээр, тух уралылаахтарын бэлистиирэ. Кини колхоз, совхоз производствын командирийнай уүнэн кэмжгэссыралдан улзэлтэнээзээ правительствоан урдуктук съяналаммыга. Николай Николаевич түерт оюуну кэннингэр хаалларбыта. Киниттэн билигин уон сизэн, уон хос сизэн бааллар. Кыныха Сарра Николаевна урдук үерэхтээх агроном, идэтийн улуус хонуутган улээг тэнийэз сайдарыгар кынамнылаахтык үлэлэзбитец. Сизэн Ира дойду аатыргыт Бауман аатынан урдук технический институтуун кынүүл дипломунаан бутэрэн баран онно аспираантын.

Олох айгыраңынын чөлүгөр түншерии кәмігөр Союз араас мундуктарыгын терүттээх агрономнар Нам оройуонугар үләнии кәлбитетэр. Ити кәміз сүүрбэттэн тахса көлий уонна олохтоо үрдүк, орто үерэктээх специалистар үүнүү илини охсунууну хону үләнниттерин кытта биригэ дыккүүрдээхтик вытыспылтара. Агрономическая билимни төннитилини бара ыныбылаах колхостарга сабалаабыттара. Киниләртән сорохторо иккиси тереебут дойду оғостон Намга олохсуюбуттара, оғлорун бу сиргэ тереештүгөтөр.

Федоровичка көргөн тахсыйга, ус овону көннүүр хаалларбыгта. Билигин киниттэн 7 сиэң, биир хос сиэң бааллар.

Саха сирин киэг ыңылаах оройуоннарыг гар агрономунан улзлээн уопптурбурт специалины Акимбетов Маргин Исламовичы (Михаил Иванович) Намнаацы МТС-ка ст. агрономунан ынтыллар. Кини 1948-51 сс. МТС-ка улзлээр кэмигэр санганы олохтооңунга, колхозтаахтар ортолорутар агродурбэ төрөөбүт тылларынан уертигээ татаар уола биллэр хардышны онгорсугута. Михаил Иванович 9 юроттугтан билитгэн биэн Намнаа олороллор, киниттэн 12 сизэн баар. Уола Владимир Михайлович Саха АССР угутелээх тувааччыгта, элбэх таас туутуулары салайсан тутуспут бастыг биржидээйдир.

Украина кызына Галия Редко тереебут дойдугуттан Полтава убалаңынан дыонун кытта 1938 с. Дьокускай Мархатыгар көнен көлбигтер. Кини Дьокускайдағы тұханайтыбытын техникумын 1945 с. бүтәрән Намған агрономунаң анапар уонна 1949 сылға дылы МТС участковай агрономунаң улзалирип. Сәріпттән келән МТС-ка участковай механигынан уәллии сыйлдар Никольской терүт олохтоюо уоллуун Полищенко Илья Филипповичтын холбоң уң ағолоннолор, 8 сизнәззеллер. Галина Перифильевна Полищенко били-

Бу көрчик қындаудаах көмігэ оройуюнаабы сир салалттын қылаабының агрономиарынан Тимирязевской Академиянын бүтәрбіт Николаев Александр Егорович (1946-50 с.), Габышев Прокопий Николаевич (1950-20 с.), Раков Владислав Викторович (1952 с.) үннана МТС ст. агрономунан 1952 с. Абдулманов Дағлетбай Миндибаев

(Experiments 4, 5, and 6)

